

INFORMATOR IZDANJE #12 / DECEMBAR 2025.

U ovom izdanju informatora donosimo izveštaj o aktivnostima naših članica u okviru kampanje 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama, uključujući rezultate projekta „Nasleđe emancipacije: osnaživanje Romkinja kroz izgradnju mreža solidarnosti” (HEROINE), učešće predstavnica Srbije na međunarodnoj Konferenciji Romkinja održanoj u Zagrebu, i održavanje 17. sastanka Nacionalne koalicije za okončanje dečjih brakova.

17. sastanak Nacionalne koalicije za okončanje dečjih brakova

Sastanak je održan 27. novembra u Beogradu u organizaciji Kabineta ministarke bez portfelja, zadužene za koordinaciju aktivnosti u oblasti rodne ravnopravnosti, sprečavanja nasilja nad ženama i ekonomskog i političkog osnaživanja žena Tatjane Macure i UNICEF-a.

Na sastanku su predstavljeni nalazi Analize o funkcionalnosti sistema u odgovoru na dečje brakove i adolescentne trudnoće sa preporukama za unapređenje ([ovde](#)) i prikazana su iskustva Romkinja iz Analize studije slučaja – Uticaj dečjih, ranih i prinudnih brakova na reproduktivno i seksualno zdravlje Romkinja ([ovde](#)).

„Imajući u vidu to da u ovih 16 dana obeležavamo praktično jednu globalnu kampanju koja se bavi prevencijom nasilja koje se dešava ženama i devojčicama i mi možemo slobodno da i ovu društvenu pojavu nazovemo i nasiljem prema devojčicama” istakla je ministarka Macura.

„Istraživanja pokazuju da je 56 odsto devojčica u romskoj zajednici udato pre 18. godine, a da svaka treća ostaje u drugom stanju i postaje majka u periodu između 15. i 19. godine”, istakla je Deyana Kostadinova, direktorka UNICEF-a u Srbiji.

Prema njenim rečima dečiji brak pogađa, ne samo romsku zajednicu, već celu zemlju, devojčice svih etničkih pripadnosti, a ono što im je zajedničko je život u siromaštvu.

Pomoćnik ministra za brigu o porodici i demografiju Radoš Pejović istakao je da dečiji brakovi predstavljaju tradicionalnu praksu koja grubo krši prava deteta, posebno devojčica.

„Značajno je veći broj devojčica, u odnosu na dečake, koje su žrtve dečijeg braka što jasno ukazuje da se radi o rodno zasnovanom vidu nasilja. Dečiji brakovi predstavljaju ozbiljan društveni problem koji zahteva zajedničko delovanje svih relevantnih aktera”, naveo je Pejović.

Pomoćnik ministra pravde Branislav Stojanović istakao je da je preduzet niz normativnih aktivnosti na svim zakonima koji spadaju u nadležnost tog ministarstva.

„Kroz izmene Krivičnog zakonika pooštrili smo kaznenu politiku u grupama krivičnih dela protiv polne slobode i nasilja u porodici. Pripremili smo izmene i dopune Zakona o sprečavanju nasilja u porodici i kontinuirano smo sarađivali sa našim partnerima iz UNICEF-a”, rekao je Stojanović.

© TANJUG/Wladimir Šporčić

Trening Digitalna bezbednost mladih Romkinja 7-8. novembar 2025.

U susret kampanji 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, Romska ženska mreža Srbije organizovala je dvodnevnu radionicu posvećenu **prepoznavanju i sprečavanju digitalnog nasilja, kao i jačanju digitalne bezbednosti** devojaka i mladih žena. Radionicu su vodile aktivistkinje Romske ženske mreže Srbije Katarina Mitrović (Romski ženski centar „Bibija“) i Maja Simić (Romska organizacija mladih Srbije). Trening je održan u Beogradu u prostorijama ERIAC-a.

Na treningu je učestvovalo 13 učesnica iz Beograda, Pirota, Kragujevca, Žablja i Kostolca.

Dvodnevna radionica u Beogradu uspešno je podstakla osnaživanje mladih devojaka u oblasti digitalne bezbednosti i borbe protiv nasilja nad ženama. Pored sticanja praktičnih znanja, učesnice su dobile priliku da se povežu, razmene iskustva i osnaže za dalji aktivistički rad u svojim zajednicama. Ovaj događaj predstavlja važan korak u jačanju Romske ženske mreže Srbije i unapređenju položaja Romkinja u digitalnom i stvarnom prostoru.

U nastavku projekta učesnice treninga su bile aktivne nositeljke znanja u svojim zajednicama. Svaka od njih je povodom 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja ženama organizovala **lokalne radionice za devojke iz svojih sredina**, prenoseći informacije o digitalnoj bezbednosti i mehanizmima zaštite od nasilja. Održano je 20 radionica sa mladim Romkinjama u lokalnim sredinama. Time se obezbeđuje širenje znanja, razvoj lokalnih kapaciteta i jačanje uloge mladih Romkinja kao edukatorki i aktivistkinja.

Izložba Heroine: Snaga Romkinja – Romnjangi zor

U susret kampanji „16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama“ Romski ženski centar „Bibija“ i Romska ženska mreža Srbije u saradnji sa Etnografskim institutom SANU, Romski ženski centar „Bibija“ i Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu u Galeriji nauke i tehnike SANU, 17. novembra otvorena je izložba **„HEROINE: SNAGA ROMKINJA!“** Izložba predstavlja jedan od rezultata projekta „Nasleđe emancipacije: osnaživanje Romkinja kroz izgradnju mreža solidarnosti“ (HEROINE), podržanog od strane Centra za promociju nauke RS, i dobitnika nagrade Evropske unije za građansku nauku u 2025. godini. Izložba osvetljava nasleđe ženske emancipacije kroz priče, predmete i mape koje su oblikovale same Romkinje. Koristeći participativnu metodologiju mapiranja zajednice, izložba **otkriva svakodnevne prakse otpora, solidarnosti i kreativnosti žena** koje, uprkos višestrukim izazovima, stvaraju prostore osnaživanja i zajedništva.

Konferencija Romkinja – Usvojeni zaključci za njihovo političko, ekonomsko i društveno osnaživanje 25-29.11.2025.

U Zagrebu je u organizaciji Saveza Roma u Republici Hrvatskoj „KALI SARA“ od 25. do 28. novembra 2025. održana **Konferencija Romkinja**. Reč je o prvoj Konferenciji Romkinja u Hrvatskoj. Ono što je čini drugačijom od do sada organizovanih međunarodnih konferencija Romkinja jesu inicijativa i organizacija koje su proizašle iz romskog udruživanja. Zaključci koje su kroz dvodnevne radne panele donele Romkinje, njih 50 iz 19 evropskih zemalja, podeljene su na četiri teme – **političku participaciju, ekonomsko osnaživanje, obrazovanje i antidiskriminacijske mere**, a Romkinje su ih tokom završnog dela Konferencije, otvorenog za javnost, pročitale na tri jezika – romskom, hrvatskom i engleskom. Na konferenciji su učestvovalе predstavnice Romske ženske mreže Srbije.

© Dejan Trkulja

Analize nacionalnih dokumenata evropskih država i radni paneli na konferenciji pokazali su da Romkinje i dalje žive bez osnovne socijalne sigurnosti, s vrlo ograničenim pristupom uslugama i nedovoljnim sredstvima za programe koji bi posebno trebalo da osnažuju žene. Bez dugoročnih rešenja i stabilne podrške zajednica ostaje prepuštena sama sebi. Naglašeno je da razlika u finansijskim resursima stvara i razliku u mogućnostima jer bez kvalitetnih socijalnih usluga nema ni

stvarne promene. Samo pružanje podrške nije dovoljno. Žene treba da osećaju da imaju moć i pravo da preuzmu kontrolu nad vlastitim životom. Antiromski narativ prepoznat je kao veliki problem i potrebna je politička volja da se jasno osudi diskriminacija i pošalje poruka društvu da je takav odnos prema romskoj zajednici neprihvatljiv i štetan. Romi i Romkinje su ravnopravni građani i to se mora ogledati u svakodnevnim merama podrške i osnaživanja romske zajednice.

Snažnom video-porukom Romkinjama se na završnom delu Konferencije obratila **Nathalie Reyes**, bivša ambasadorica Američkih Država u Hrvatskoj. Ono što ovu Konferenciju čini toliko važnom jeste vaša promena fokusa – s rasprave na promenu. U mnogim su se strategijama i izveštajima analizirali izazovi s kojima se suočavaju Romkinje. No kao što pokazuje vaš pregled nacionalnih i evropskih okvira, previše obaveza i dalje ostaje samo na papiru, napomenula je Reyes te dodala: „Vaše insistiranje na životu nakon Konferencije upravo je vođstvo koje Evropi treba.“

Na završnom delu Konferencije **Romkinje su oštro osudile postupanje državnih vlasti prema romskoj zajednici u Sloveniji** te donošenje tzv. *Šutarovog zakona* kojim se krše ljudska prava i temeljne slobode. Uputile su zahtev nacionalnim i evropskim institucijama za osudom diskriminatornih odredbi kojima se cela manjina tretira kao sigurnosni problem te naglasile kako se ovde radi o potrebi zaštite međunarodnih standarda i pravnih obaveza koje su same države dobrovoljno preuzele potpisujući međunarodne dokumente kojima se jasno definišu ljudska prava.

Okrugli sto „Položaj Romkinja u Srbiji sa posebnim osvrtom na rodno zasnovano nasilje nad Romkinjama”

U susret kampanji **„16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama”** Romski ženski centar „Bibija” i Romska ženske mreže Srbije, u saradnji sa Odborom za proučavanje života i običaja Roma SANU i Etnografskim institutom SANU, organizovali su 24. novembra 2025. godine okrugli sto pod nazivom **„Položaj Romkinja u Srbiji sa posebnim osvrtom na rodno zasnovano nasilje nad Romkinjama”**.

Okrugli sto je deo projekta **„HEROINE, nasleđe emancipacije: Osnajivanje Romkinja kroz izgradnju mreža solidarnosti”**, koji je realizovao Etnografski institut SANU, u saradnji sa Filozofskim fakultetom Univerziteta u Beogradu i Romskim ženskim centrom „Bibija”.

Cilj događaja je bio da se predstave rezultati istraživanja koje je sprovedla organizacija Romski ženski centar „Bibija” na uzorku od 120 Romkinja iz 12 romskih naselja u Beogradu, Pirotu, Šapcu i Kostolcu, i da se kroz razgovor o položaju Romkinja u Srbiji definišu preporuke za unapređenje položaja Romkinja i borbu protiv diskriminacije i nasilja.

Na okruglom stolu govorila je ekspertkinja i saradnica „Bibije” Gordana Stevanović Govedarica, autorka analize, dr Biljana Sikimić članica Odbora za proučavanje života i običaja Roma Srpske akademije nauka i umetnosti, aktivistkinje Romske ženske mreže Srbije Slavica Vasić Mitrović, Svetlana Ilić, Svetlana Marinković, Zorica Stanojević, Katarina Mitrović, aktivistkinje Romske ženske mreže Srbije Sofka Vasiljković, Radmila Nešić i Tanja Grgić koje su podelile iskustva sa terena, a moderator skupa bio je dr Ivan Đorđević iz Etnografskog instituta.

Međugeneracijsko mentorstvo u romskom ženskom pokretu „DELIMO”

U Evropskoj kući u Beogradu je 15. decembra održan završni događaj na projektu **„Podrška jačanju aktivizma i liderstva mladih Romkinja”** pod nazivom „DELIMO”. Projekat su tokom 2024. i 2025. godine sprovodili Romski ženski centar „Bibija” i Inicijativa romskih studentkinja uz podršku UNICEF-a. Učesnici i učesnice panela osvrnuli su se na rezultate projekta koji uključuju 25 osnaženih romskih aktivistkinja kroz međugeneracijsko mentorstvo i realizaciju 30 lokalnih akcija tokom meseca romskog ženskog aktivizma koje su obuhvatile 416 dece iz 10 lokalnih sredina. Lokalne akcije sprovedene su sa ciljem promocije obrazovanja i osnaživanja devojčica za nastavak školovanja, u čemu je naročito bilo značajno učešće i podrška uspešnih i školovanih mladih Romkinja.

Aktivistkinje Romske ženske mreže „Bibija” godinama kroz terenski rad u romskim naseljima rade na inkluziji i osnaživanju romskih devojčica i devojaka.

„Osnajivanje je jedan od najvažnijih zadataka” – rekla je Slavica Vasić, iz RŽC „Bibija”. „To je jedini način da se napravi **iskorak iz postojeće statistike**, koja kaže da svega 27 odsto romskih devojčica pohađa srednju školu, za razliku od oko 50 odsto romskih dečaka. Osnovnu školu završilo je 64 odsto romske dece”. Mnoga deca nikada nisu izašla iz svojih naselja, pokazuju iskustva mentorki koje su sa njima radile.

„Ono što smo uočili kao posebno važno je da je neophodno tim devojčicama pružiti uzore. One ih u svojoj zajednici nemaju, nemaju primer devojke koja je završila srednju školu ili fakultet. Zato je od presudne važnosti da im pokažemo da je obrazovanje moguće i da su snovi ostvarljivi”, istakla je Marina Bogdanović, iz UNICEF-a u Srbiji.

Jedno od upečatljivih svedočenja prikazano na prezentaciji u Evropskoj kući, pokazuje do koje mere romske devojčice i žene nisu upoznate sa svojim pravima.

„Devojčica H. ranije je mislila da je normalno da devojke u njenom okruženju rano stupaju u brak, jer tako „pomažu porodici”. Nakon radionice rekla je da je prvi put negde čula da devojčice imaju pravo da odlučuju o svom životu” – jedno je od svedočenja sa terena.

U okviru projekta je izrađena brošura „Delimo” o međugeneracijskom mentorstvu u romsko-ženskom pokretu i iskustvima aktivistkinja, korisnica i korisnika programa ([brošura „Delimo”](#)).

